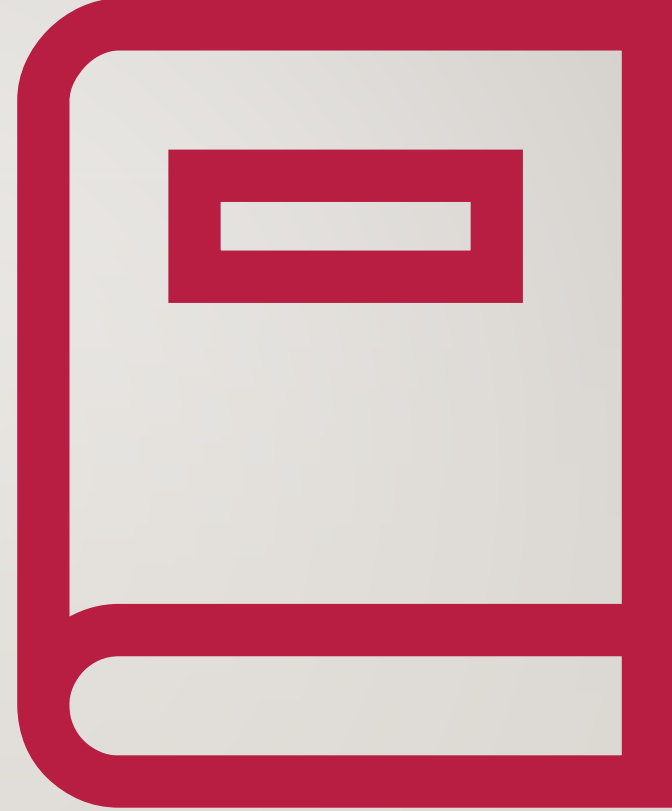

SÖZBİLİM VE SÖYLEM ANALİZİ

METİN

SÖYLEM

- **Metin**, dilsel üründür.Yapı odaklıdır.
- **Söylem** dilsel bir süreçtir. Bağlam ve anlam üretimiyle ilgilidir.
- Söylem; **bulma/üretme, düzenleme, üslup, ezberleme, sunum** aşamalarından oluşur.

SÖYLEM

SÖZBİLİM

- **Söylem**, dilin belirli bir **toplumsal** ve **iletişimsel** bağlam içinde kullanım biçimidir.
- **Politik, medya, akademik** ve **günlük** söylem türleri vardır.
- **Sözbilim** dilin **toplumsal** ve **iletişimsel** bağlam içinde nasıl kullanıldığını ve anlamın nasıl üretildiğini inceleyen **dilbilim alanıdır**. **Dil, toplum, ideoloji, güç ilişkilerini** inceler. Sözbilim metnin ideolojik ve sosyal yönünü inceler.

SÖZBİLİMİN ORTAYA ÇIKIŞI

• İlk kez **Zellig Harris (1952)** tarafından kullanılmıştır.

Amerikalı dilbilimci, *Discourse Analysis* (1952) yazarı ve Noam Chomsky'nin hocasıdır.

Sözbilim aşağıdaki alanlardan etkilenerek oluşmuştur.

- **Pragmatik**
- **Sosyodilbilim**
- **Metindilbilim**
- **İletişim**

SÖZBİLİM NE YAPAR?

- Dilin bağlam içindeki kullanımını inceler.
- Toplumsal ilişkileri dikkate alır.
- İdeolojik boyutu inceler.
- Metinlerin yapısıyla birlikte anlam üretimini inceler.

- **FARK NEDİR?**

- Polis izinsiz toplanan kalabalığa müdahale etti.
- Polisten barışçıl protestoya sert müdahale!

Dil sadece olayları anlatmaz, aynı zamanda belirli bir bakış açısıyla sunar

SÖZBİLİM BİZE NE VERİR?

- Olayın çerçevesini belirler.
- Olayın aktörlerini isimlendirir.
- Amacına uygun kelimeler seçer.
- Bazı bilgileri eksik bırakır, gizler.

SÖZBİLİMİN AŞAMALARI

- Olayın **aktör**lerini isimlendirir.
- Amacına **uygun kelimeler** seçer.
- Olayın **çerçevesini** belirler.
- Bazı bilgileri **eksik** bırakır, gizler.

ÖRNEK METİNLER (ALGI MANİPÜLASYONU)

- A) Dün akşam şehir merkezinde bir kişi güvenlik güçlerine saldırdı. Olay sırasında polis memurlarından biri yaralandı. Saldırgan kısa sürede etkisiz hale getirilerek gözaltına alındı.
- B) Dün akşam şehir merkezinde bir genç polis müdahalesine tepki gösterdi. Yaşanan arbede sırasında bir polis memuru hafif şekilde yaralandı. Olayın ardından genç gözaltına alındı.

Metin A ve B'yi karşılaştırın.

ARADAKİ FARK

- A) Dün akşam şehir merkezinde bir kişi güvenlik güçlerine **saldırdı**. Olay sırasında polis memurlarından biri yaralandı. **Direnç** gösteren **saldırgan** kısa sürede etkisiz hale getirilerek gözaltına alındı.
- B) Dün akşam şehir merkezinde bir **genç** polis müdahalesine **tepki gösterdi**. Yaşanan **arbede** sırasında bir polis memuru hafif şekilde yaralandı. Olayın ardından genç gözaltına alındı.

SÖYLEM ANALİZ ÖRNEĞİ

- A) Dün akşam şehir merkezinde bir kişi güvenlik güçlerine **saldırdı**. Olay sırasında polis memurlarından biri yaralandı. **Direnç** gösteren **saldırgan** kısa sürede etkisiz hale getirilerek gözaltına alındı.
- **Aktör**: Saldırgan, suçlu ve tehdit oluşturan bir aktör
- **Çerçeve**: Saldırı, polis yaralanması, etkisiz hale getirme (meşru ve gerekli bir müdahale)
- **Eksik/gizlenen bilgi**: olayın öncesi, saldırı nedeni, polis müdahalesi nedeni
- Amaca uygun kelimeler: Yukarıda

AYNI OLAY 3 FARKLI ANLATIM

- A) Üniversite kampüsünde toplanan bazı öğrenciler izinsiz yürüyüş düzenledi. Sloganlar atan grup kısa sürede kampüste gerginliğe yol açtı. Güvenlik güçleri eğitim düzeninin bozulmasını önlemek amacıyla müdahalede bulunarak kalabalığı dağıttı.
  - B) Üniversite öğrencileri kampüste bir araya gelerek eğitim politikalarını protesto etti. Barışçıl yürüyüş yapan öğrencilere polis müdahale etti. Öğrenciler ifade özgürlüklerinin engellendiğini belirtti.
  - C) Üniversite kampüsünde düzenlenen öğrenci protestosu kısa süreli gerginliğe neden oldu. Polis müdahalesiyle dağılan gösteri sonrası kampüste eğitim faaliyetleri yeniden başladı.
-
- İdeolojik kelimeler hangileri?
  - Hangi taraf meşru gösterilmiş?
  - Hangi bilgiler eksik?

DERS SONU

- Beni dinlediđiniz için teŝekkürler...